

Kreiranje budžetskih programa i mera učinka

Lewis Hawke

Svetska banka

PEMPAL Budžetska zajednica prakce
Tirana, 25-27. februar 2013.

Početi od kraja: Kome je stalo?

Minimum uslova za uspeh:

- Neko to mora da traži, I*
- Neko to mora da koristi, I*
- Moraju da postoje posledice*

Uloge i odgovornosti

- Vlada/parlament
  - *Određuje politiku/zakon, prati sprovođenje*
- Centralno ministarstvo(MF/tijelo za planiranje/Ured pri kabinetu premijera - PMO)
  - *Utvrdjuje pravila, definicije i kontrolu*
- Resorno ministarstvo
  - *Sprovodi politike*
- Druge institucije (SAI, Ombudsman)
  - *Održava integritet politike/zakona*

Uloge naspram interesa u praksi

Uloga	Nivo interesa	Zbog čega
Parlament	redak	odgovornost, politička dobit
Vlada	redak	Politička dobit, efikasnost
Centralna ministarstva	selektivan	efikasnost
Resorne agencije	Uglavnom postoji	Budžetske raspodele Fokus na zaposlene Kvalitet usluge
Zaposleni	povremen	Jasnoća posla Lične nagrade
Javnost i NVO	povremen	Kvalitet usluga

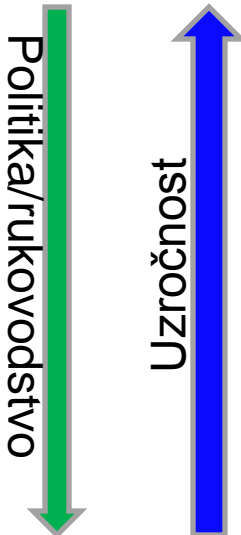
Izvor: Anketa državnih agencija Australije, novembar 2012

Dizajn– indikatori & mere

Logički okvir:

-
- Opšti ciljevi – Šta će se politikom postići?
  - Krajnji rezultat – Koju će razliku napraviti?
  - Programi – Kako će se to ostvariti?
  - Izlazni rezultat – Šta će biti isporučeno?
  - Procesi – Koje aktivnosti će se sprovesti?
  - Ulazni podaci – Koji resursi su potrebni?

Odgovornost i struktura

Komponenta politike/rukovodstva	Arhitektura učinka	Odgovornost
Nacionalna strategija	Opšti ciljevi	vlada
Sektorska strategija	Krajnji rezultati	ministarstva
Organizacioni plan	Programi	Glavni izvršioци
Plan politike/operacija	Izlazni rezultat/aktivnosti	Odeljenja/uprave
Biznis/radni plan	Izlazni rezultat/aktivnosti	Poslovna jedinica/odsek
Dogovor o učinku	Ciljevi (ciljani indikatori) i ciljane vrijednosti indikatora	pojedinci

Svrstavanje odozgo na dole koje je dosledno za celu organizaciju je važno

Primer strukture

Oblasti krajnjih rezultata kanadske vlade

Ekonomski poslovi

- Stabilnost prihoda i zapošljavanje
- Snažan ekonomski rast
- Inovativna ekonomija bazirana na znanju
- Čisto i zdravo okruženje
- Stabilno i fer tržište

Socijalna pitanja

- Zdravi Kanađani
- Sigurna i bezbedna Kanada
- Diversifikovano društvo, bilingvalnost i socijalna uključenost
- Raznovrsna kanadska kultura i nasleđe

Međunarodni poslovi

- Siguran i bezbedan svet
- Globalno smanjenje siromaštva
- Snažno severnoameričko partnerstvo
- Prosperitetna Kanada kroz globalnu trgovinu

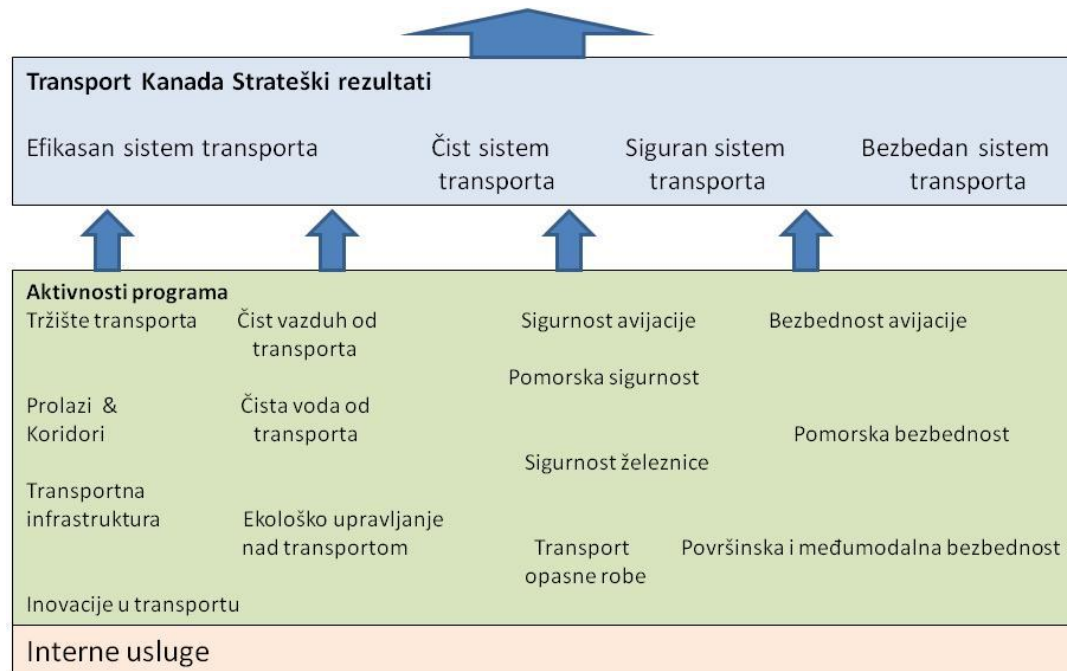
Državni poslovi

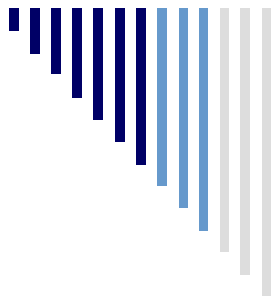
- Jake i nezavisne demokratske institucije. Transparentno odgovorna i aktivna vlada. Vladine operacije kojima se upravlja na dobar i efikasan način.

TRANSPORT KANADA

Ključne tačke:

- Zajedniče unutrašnje usluge
- za sve programe
- Programi povezani sa krajnjim rezultatima u oblasti transporta
- Krajnji rezultati transporta povezani sa vladinim oblastima krajnjih rezultata
- Finansirani od strane organizacije kroz: Operativne, kapitalne, transferne i druge statutorne apropijacije

1.4.4 Sažeti pregled tabela učinka, po strateškim rezultatima i internim uslugama Strateški rezultat 1: Efikasan transportni sistem

Indikatori učinka	Ciljevi	2011-12 učinak
Nivo produktivnosti sektora transporta (Indeks)	Povećanje za od 2.5 odsto do 5 odsto u odnosu na polazno merenje 2009 (indeks produktivnosti > 113 u 2014)	Produktivnost poslovnog sektora transporta povećana za 3,9 odsto od 2009. do 2010. (unajmljivanje transporta nije obuhvaćeno jer se podaci ažuriraju). To je uglavnom zbog povećanja u izlaznom rezultatu transporta jer se potražnja vratila nakon pada ekonomske aktivnosti u 2009.
Nivo troškova u sektoru transporta (Indeks)	Porast jediničnog troška ne prelazi 11 odsto na 5-godišnjem planu (indeks cena < 111 in 2014)	Jedinični trošak za istu podgrupu smanjio se za 1,1 odsto. Smanjenje je usledilo zbog snižavanja jediničnog troška kapitala kao i drugih materijala i usluga.

Aktivnost programa	2010-11 realna potrošnja (\$ milioni)	2011-12 (\$ milioni)				Usklađenost sa krajnjim rezultatima vlade Kanade
		Glavne procene	Planirana potrošnja	Ukupno odobreno	Realna potrošnja	

*Zbog zaokruživanja brojeva, kolone se ne moraju poklapati sa ukupno datim zbirovima.

Tržišni okvir u oblasti transporta	10	9	9	10	10	Sigurno i fer tržište
Prolazi i koridori	243	541	544	542	200	Snažan ekonomski rast
Transportna infrastruktura	282	291	334	384	366	Snažan ekonomski rast
Inovacije u transportu	11	14	14	15	11	Inovativna ekonomija bazirana na znanju
Ukupan zbir*	546	854	901	951	587	

Ključne tačke:

- ciljani rezultati (mere) visokog nivoa sa izmerenim rezultatom

- Planirana vs. ostvarena/izvršena potrošnja

- Veza sa vladinim krajnjim rezultatom (takođe pruža objašnjenje za manjkove – ovde nije obuhvaćeno)

Primer 2:

Republika Koreja:

Hijerarhija programske strukture

- Sektor → Podsektor → Strateški cilj → Program → Potprogram → aktivnost
- 12 sektora
  - Svaki sektor sastoji se od različitih ministarstava
- Podsektor
  - Korespondira sa svakim esornim ministarstvom
- Strateški cilj
  - 3-5 ciljeva u svakom ministarstvu i odgovara svakoj kancelariji unutar svakog ministarstva
- Cilj učinka (Program)
  - Korespondira sa svakom upravom unutar svakog ministarstva
- Potprogram
  - Prilada svakom odeljenju u svakom ministarstvu
- aktivnost

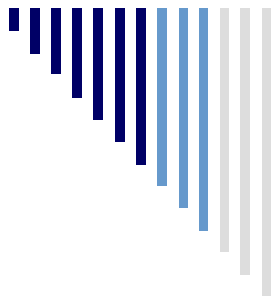

Koja vrsta učinka?

- Ključni rezultati (krajnji rezultat, izlazni rezultat, ciljane vrednosti indikatora rezultata)
- Ekonomičnost – koliko košta?
- Efikasnost – trošak po jedinici
  - Npr. cena medinskih procedura
- Efektivnost – napor da se ostvari krajnji rezultat
  - Npr. stepen uspešnosti u smanjenju smrtnosti na putevima
- Učešće/pravičnost– relativni uticaj na ciljne grupe
  - Npr. za siromašne, mogućnosti za žene

Ministarstvo zdravstvo – Novi Zeland

Ključne tačke:

- Konkretna količina, kvalitet i blagovremenost
- Neki konkretniji od drugih

- Ostvareno, neostvareno i delimično ostvareno – posledice???

Mera učinka	Budžetski standard	Izvršeno/ostvareno
Nacionalni akcioni plan za probleme alkoholizma		
Razvijanje međuagencijskih akcionih planova koji će usmeravati odgovore vlade po pitanju smanjenja štete prouzrokovane alkoholizmom	<p>Količina:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Novi Nacionalni akcioni plan za probleme alkoholizma • Novi Akcioni plan sa fokusom na spektru poremećaja izazvanih fetalnim alkoholnim sindromom <p>Kvalitet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razvijanje nacrta akcionog plana i sprovođenje javnih konsultacija pre nego što se traži saglasnost vlade 	<p>Nije ostvareno^a</p> <p>Nije ostvareno^b</p>
Nacionalni program protiv raka		
Sprovođenje radnog plana za smanjenje vremena čekanja za lečenje od raka	<p>Količina:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razvijeni su indikatori vremena čekanja za medicinsku onkologiju i hirurgiju, mere vremena čekanja za onkologiju i radioterapiju se prate i identifikovani su budući zahtevi u vezi sa kapacitetima sektora neophodnim za smanjenje vremena čekanja <p>Kvalitet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pružena je podrška svim relevantnim DHB da pouzdano prikupljaju podatke 	<p>Ostvareno</p> <p>Svi regionalni zdravstveni odbori (DHB) Ministarstvu podnose izveštaje sa podacima o vremenu čekanja na onkološku radioterapiju na mesečnom nivou. Ovi podaci se koriste da bi se utvrdilo koliko je ostvareno u odnosu na postavljene ciljeve. Razvijeni su kriterijumi za onkološke medicinske usluge, dok se vreme čekanja za medicinsku onkologiju DHB prate na kvartalnom nivou.</p> <p>Ostvareno</p>
Nacionalni program za imunizaciju		
a. Podnošenje nacionalnog programa imunizacije	<p>Količina:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 87% 2-godišnjaka u potpunosti imunizovano do jula 2010 (95% do jula 2012) 	<p>Ostvareno</p> <p>87% 2-godišnjaka u potpunosti imunizovano</p>
b. Pregled formata nacionalnog registra za imunizaciju	<p>Količina:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ministarstvo i DHB su usaglasili set potrebnih funkcija i podelu između nacionalnih i regionalnih funkcija 	<p>Nije ostvareno^c</p>
c. Pojednostavljenje i usaglašavanje kontakata za usluge imunizacije	<p>Blagovremenost: c) Dogovoreni set funkcija do 30/12/2009, novi ugovori regulisani do 30/3/2010</p>	

Idealne karakteristike željenih ciljeva

- S** - specifični
- M** - merljivi
- A** - ostvarljivi
- R** - relevantni
- T** – vremenski ograničeni

Kako klasifikovati učinak?

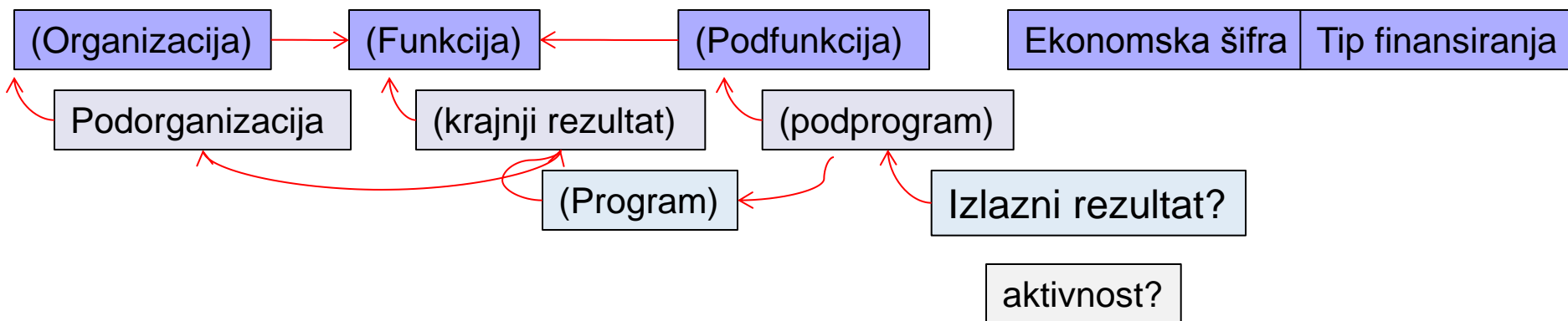
- Veze sa GFS funkcijama i podfunkcijama
- Veze sa organizacionim strukturama
- Veza sa šiframa prihoda i rashoda

Balansiranje: *kome je stalo?*

Budžetska klasifikacija podataka o učinku:

Budžetska klasifikacija – Moguće komponente Kontnog plana :

Tamo gde postoji jedinstveni odnos 1:1 između elemenata, šifra se može pojednostaviti za korisnike

Informacija o učinku i budžeti*

- 1. Prezentaciono budžetiranje prema učinku:**
Pozadinska informacija koja se eksplicitno ne koristi za odlučivanje
- 2. Budžetiranje prema informaciji o učinku:**
Informacija o učinku je povezana sa budžetskom raspodelom i koristi se zajedno sa drugim informacijama u procesu donošenja odluka.
- 3. Budžetiranje prema učinku po formuli:**
Raspodela resursa zasnovana isključivo na prošlom i planiranom učinku. Koristi se samo u specifičnim sektorima, kao što su obrazovanje i zdravstvo.
  - Npr. Studentski vaučeri (Švedska), mešovite zdravstvene usluge (Australija)

* OECD klasifikacija

Indikatori učinka su samo deo priče

- Trebaju biti dopunjeni pregledima rashoda:
  - Obuhvatni pregledi u Irskoj i Velikoj Britaniji
  - Strateški pregledi u Australiji
  - Evaluacioni sistemi kojima se upravlja sa centralnog nivoa u Holandiji i Čileu
  - Pregledi agencija/OMB u SAD

Kakva je uloga revizije?

Interna revizija

- Usklađenost sa politikama
- Dizajn i specifikacija
- Podaci i sistemi
- Kvalitet izveštavanja
- Korišćenje informacije o učinku

Eksterna revizija

- Usklađenost sa politikama
- Kvalitet i pouzdanost finansija i merenja
- Efikasnost i efektivnost
- Prikladnost

Upotreba

- Izveštavanje (pasivno)
- Monitoring (pasivno)
- Analiza i evaluacija (pasivno)
- Primena (aktivno)

Primena je ono što je najvažnije

Zajednički problemi:

- Nikoga nije briga (nema koristi, nema posledica)
- Nedostatak jasnih politika/ciljeva
- Pristajanje bez obaveza
- Previše teško za kvantifikaciju/određivanje troškova
- Niko nije odgovoran/nejasna odgovornost
- Ciljevi obmanjuju/poremećeno ponašanje
- Manjak obučenog osoblja
- Nedovoljan budžet
- Okolnosti/smena vlade

